

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

DIBATSELA 2013

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 100

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 14.

KAROLO YA A: RUBIRIKI YA GO LEKOLA TAODIŠO [50]

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša. 80–100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu. 70–79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu. 60–69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50–59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40–49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30–39%	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu. 0–29%
D=DITENG P=PEAKANYO (MEPUTSO 32) D=25 P=07	<u>26–32</u> -Diteng di laetša kwešišo ya go kgahliša ya ditaba. -Dikgopolo tša go butšwa tša go hlohla mogopolo. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweeditše taodišo ya go hlamega gabotse kudukudu.	<u>22½–25½</u> -Diteng di laetša tlhalošo ye e tseneletšego ya ditaba. -Dikgopolo di a kgahliša, ke tša boikgopolelo. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweeditše taodišo ya go hlamega gabotse kudu.	<u>19½–22</u> -Diteng di laetša tlhalošo ya go kwagala ya ditaba. -Dikgopolo tša go kgahliša, tša go goga šedi. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweeditše taodišo ya go hlamega gabotse.	<u>16–19</u> -Diteng di hlaloša ditaba ka go kgotsofatša. -Dikgopolo ke tša mehleng, tša go se tsenelele. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweeditše taodišo ya go amogelela ya lelemetlaleletšo la pele.	<u>13–15½</u> -Diteng ke tša mehleng tša go se nyalelane. -Dikgopolo mo go ntši di tseleng fela di a ipušeletša. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweeditše taodišo ya go hlamega gabotse ya lelemetlaleletšo la pele.	<u>10–12½</u> -Diteng ga di kwagale ka mehla, ga di nyalelane. -Dikgopolo ke tše nnyane tša go fela di ipušeletša. -Bohatse bja go hlaelela bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo.	<u>0–9½</u> -Diteng di fapogile e bile ga di nyalelane. -Dikgopolo di šarakane e bile di a hlakahlakanya. -Ga go na peakanyo le sengwalwakakanywa sa mathomo. -Taodišo e hlagišitšwe ka bofokodi.
P=POLELO, S=SETAELE P=PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 12) P= 05 S= 05 P= 02	<u>10–12</u> -Bohatse bja temogo ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka botlalo. -Polelomakgethe e šomišitšwe ka nepagalo. -Kgethontšu e laetša setaele sa maleba sa ditaba. -Taodišo e tloga e sena le ge e le phošwana go laetša gore e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	<u>8½–9½</u> -Temogwana ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka tshwanelo le go kgona go šomiša polelo-makgethe ka nepagalo. -Kgethontšu mo go ntši e nepagetše e bile e laetša setaele sa maleba. -Taodišo ga e na le phošo go laetša gore e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	<u>7½–8</u> -Temogwana ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga mo go ntši ke tša maleba. -Kgethontšu e lekanetšenyana fela e sepelelana le setšweletšwa. -Setaele se nepagetše e bile ke sa tshwanelo, se sepelelana le dinyakwa tša sererwa. -Taodišo e tloga e se na le phošo go laetša gore e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	<u>6–7</u> -Temogwana ya khuetšo ya polelo. -Polelo e nyakile e letefaditšwe, le maswaodikga a a kgotsofatša. -Kgethontšu e nyakile go hlaelela fela e sepelelana le sererwa. -Setaele se nepagetše go ya ka dinyakwa tša sererwa. -Taodišo e sa na le diphošo le ge e laetša go badišišitšwa le go ntšhwa diphošo.	<u>5–5½</u> -Polelo ya go hlaelela le maswaodikga ga se a šomišwa ka tshwanelo. -Kgethontšu ya motheo, ya go hlaelela. -Setaele ga se nyalelane e bile ga se swanetšane le sererwa. -Taodišo e na le diphošo tše ntši le ge e laetša e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	<u>4–4½</u> -Polelo le maswaodikga di fošagetše. -Kgethontšu e hlaelela kudu. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Taodišo e tletše diphošo le ge e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	<u>0–3½</u> -Polelo le maswaodikga di fošagetše kudu. -Kgethontšu e šarakane e bile e hlakahlakane. -Setaele se fošagetše ka mahlakoreng ka moka. -Taodišo e tletše ka diphošo e bile e hlakahlakanya ditaba le ge e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.

	<u>5–6</u>	<u>4½</u>	<u>4</u>	<u>3–3½</u>	<u>2½</u>	<u>2</u>	<u>0–1½</u>
T=TLHAMEGO (MEPUTSO 6) T= 06	-Ditaba di a nyaelana le dintlha di filwe ka botlalo. -Mafoko le ditemana ka moka di hlamilwe ka nepagalo, di tšweletša tlhalešo gabotse. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Ditaba di a latelana e bile di a nyaelana. -Mafoko le ditemana di hlamilwe ka nepagalo le tlhalešo e pepeneneng. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Dintlha tše nnyane tša maleba di tšweleditšwe. -Mafoko le ditemana gantši di hlamilwe ka tshwanelo le tlhalešo e tloga e kwagala. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Dintlha tše dingwe tša maleba di laeditšwe. -Diphošo hlamegong ya ditemana le mafoko le ge tlhalešo e kwagala. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Bohlatse bja dintlha tša maleba. -Mafoko le ditemana di fošagetše le ge tlhalešo ka kakaretšo e kwagala. -Botelele ga se bja maleba – telele kudu/ kopana kudu.	-O fela a etšwa tseleng, go boima go latela kakaretšo ya dikgopolo. -Mafoko le ditemana ga se tša hlamega, tlhalešo ga e kwagale. -Botelele ga se bja maleba – teletšana/ kopananyana.	-Dikgopolo di tšwele tseleng, di šarakane e bile di hlakahlakane. -Mafoko le ditemana di šarakane e bile ga di tsenelane. -Botelele ga se bja maleba – teleletelele/ kopanakopana.

KAROLO YA B: RUBIRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE [30]

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša. 80–100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu. 70–79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu. 60–69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50–59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40–49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30–39%	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu. 0–29%
	16–20	14–15½	12–13½	10–11½	8–9½	6–7½	0–5½
D=DITENG P=PEAKANYO S=SEBOPEGO (MEPUTSO 20) D = 10 P = 05 S = 05	-Tsebo e botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. - Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolo di a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga ditaba. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudukudu. -O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolo ke ya godingwana, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudu. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego gabotse.	-Tsebo ya go kwagala ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwele tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolo. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O šomišitše melao ye mentši ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya go kgotsofatša ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwele tseleng, fela se ga se thibeke tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolo, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go amogelega sa lelemetlaleletšo la pele. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo e tshetshe. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya go lekanela ya dikgopolo le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse sa lelemetlaleletšo la pele. -O na le tsebo e nnyane ya dinyakwa tša sebopego, o tlogetše melao ye bohlokwa.	-Tsebo ya go lekanela ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go lekanela. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo go ntši. -Setšweletšwa ga se nyalelane ka dikgopolo le diteng mo go ntši, se na le dintlha di se kaenyana tša go thekga sererwa. -Ga go na bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo. -O šomišitše melao ya sebopego ka go se e kwešiše, e mengwe e tlogetšwe.	-Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Setšweletšwa se šarakane e bile se a hlakahlakanya, tlhalošo ga e kwagale mo go ntši. -Ga go na nyalelano ya dikgopolo le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo ga e kgotsofatše. -Setšweletšwa se hlagišitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.

P=POLELO S=SETAELE P=PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 10) P=05 S=03 P=02	<u>8–10</u> -Polelo ya setšweletšwa mo go ntši ke ya maleba e bile e hlamilwe gabotse. -Tlotlontšu mo gohle e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo go ntši se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se sena le ge e le phošwana go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	<u>7–7½</u> -Setšweletšwa se hlamilwe gabotse kudu ka maleba. -Tlotlontšu e nepagetše kudu go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nepagetše kudu. -Setšweletša ga se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	<u>6–6½</u> -Setšweletšwa se hlamilwe gabotse ebile ke sa maleba. -Tlotlontšu e tloga e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se tloga se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	<u>5–5½</u> -Tlhamego ya setšweletšwa e nyakile go kgotsofatša. Dipošo ga di thibele kelo ya dintlha. -Tlotlontšu e nyakile go kgotsofatša go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nyakile se nepagetše. -Setšweletšwa se sa na le dipošo le ge se laetša go badišišwa le go ntšhwa dipošo. -Botelele e nyakile go ba bja maleba.	<u>4–4½</u> -Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le dipošo tše ntši. -Tlotlontšu e lekanetše e bile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se na le dipošo. -Setšweletšwa se na le dipošo tše ntši le ge se laetša se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ga se bja maleba – telele kudu/ kopana kudu.	<u>3–3½</u> -Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola e bile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše dipošo le ge se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ga se bja maleba – teletšana/ kopananyana.	<u>0–2½</u> -Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola e bile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo e bile ga se ya lokela morero. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka dipošo e bile se a hlakahlakanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ga se bja maleba-telelelelele/kopanakopana.
--	--	---	--	---	--	--	--

KAROLO YA C: RUBIRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA LE DITŠWELETŠWA TŠA TSEBIŠO, MELAETŠA LE MAHLAKORENTŠI [20]

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša. 80–100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu. 70–79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu. 60–69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50–59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40–49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30–39%	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu. 0–29%
	<u>10½–13</u>	<u>9½–10</u>	<u>8–9</u>	<u>6½–7½</u>	<u>5½–6</u>	<u>4–5</u>	<u>0–3½</u>
D=DITENG, P=PEAKANYO S=SEBOPEGO (MEPUTSO 13) D=07 P=03 S=03	-Tsebo e botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolo di a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga ditaba. -Bohlatse bja peakanyo le/sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudukudu. -O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolo ke ya godingwana, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudu. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego gabotse.	-Tsebo ya go kwagala ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwele tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolo. -Bohlatse bja peakanyo le/sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O šomišitše melao ye mentši ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya go kgotsofatša ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwele tseleng, fela se ga se thibele tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolo, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go amogelega sa lelemtlaleletšo la pele. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo e tshetshe. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya go lekanela ya dikgopolo le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse sa lelemtlaleletšo la pele. -O na le tsebo ye nnyane ya dinyakwa tša sebopego, o tlogetše melao e bohlokwa.	-Tsebo ya go lekanela ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go lekanela. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo go ntši. -Setšweletšwa ga se nyalelane ka dikgopolo le diteng mo go ntši, se na le dintlha di se kaenyana tša go thekga sererwa. -Ga go na bohlatse bja peakanyo le/sengwalwakakanywa sa mathomo. -O šomišitše melao ya sebopego ka go se e kwešiše, ye mengwe e tlogetšwe.	-Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo e no se kwagale ka gohle. -Setšweletšwa se šarakane e bile se a hlakahlakanya, tlhalošo ga e kwagale mo go ntši. -Ga go na nyalelano ya dikgopolo le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/sengwalwakakanywa sa mathomo ga e kgotsofatše. -Setšweletšwa se hlagišitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.

	<u>6-7</u>	<u>5-5½</u>	<u>4½</u>	<u>3½-4</u>	<u>3</u>	<u>2½</u>	<u>0-2</u>
P=POLELO S=SETAELE P=PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 7) P=03 S=02 P=02	-Polelo ya setšweletšwa mo go ntši ke ya maleba e bile e hlamilwe gabotse. -Tlotlontšu mo gohle e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo go ntši se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se se na le ge e le phošwana go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse kudu ka maleba. -Tlotlontšu e nepagetše kudu go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nepagetše kudu. -Setšweletšwa ga se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse e bile ke sa maleba. -Tlotlontšu e tloga e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se tloga se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Tlhamego ya setšweletšwa e nyakile go kgotsofatša. Dipošo ga di thibele kelo ya dintlha. -Tlotlontšu e nyakile go kgotsofatša go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nyakile se nepagetše. -Setšweletšwa se sa na le dipošo le ge se laetša go badišišwa le go ntšhwa dipošo. -Botelele e nyakile go ba bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le dipošo tše ntši. -Tlotlontšu e lekanetše e bile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se na le dipošo. -Setšweletšwa se na le dipošo tše ntši le ge se laetša se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ga se bja maleba – telele kudu/ kopana kudu.	-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola e bile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše dipošo le ge se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ga se bja maleba – teletšana/ kopananyana.	-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola e bile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo e bile ga se ya lokela morero. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka dipošo e bile se a hlakahlakanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ga se bja maleba – telelelele/ kopanakopana.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**Ditaodišo tšeo di botšišitšwego.**

Taodišo ya 1 ke taodišokanego/tlhalošo.

Taodišo ya 2 taodišotlhalošo/kakanywa.

Taodišo ya 3 ke taodišokakanywa.

Taodišo ya 4 le 6 ke ditaodišongangišano.

Taodišo ya 5 ke taodišokahlaahlo.

Taodišo ya 1.7.1 le 1.7.2 ke ditaodišotlhalošo/kanego/kakanywa/kahlaahlo/ngangišano.

Taodišokanego**Tlhalošo**

Taodišokanego e laodiša tiragalo ye e fetilego. E ka ngwalwa go tšwa lehlakoreng le lengwe le le lengwe.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ya go anega:

- Tiragalo e swanetše go kgodiša le ge e theilwe godimo ga nonwane.
- Gantši taodišo ye e ngwalwa ka lebaka le le fetilego.
- Ditemana tša matseno di swanetše go tanya šedi ya mmadi.
- Tiragalo ge e le ye botse e swanetše go ba le ntlha yeo e e laetšago.
- Thumo ya moswananoši ya go kgahliša e a kgotsofatša.
- Kgahlego ya mmadi e swanetše go lotwa go fihla mafelelong.
- Taodišo ya go anega gantši e na le mokgwa wa go hlaloša.

Taodišotlhalošo**Tlhalošo**

Ka taodišotlhalošo, mongwadi o hlaloša selo se sengwe gore mmadi a kgone go itemogela sona. Motho goba selo se sengwe se ka hlalošwa.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ye:

- Mongwadi o swanetše go hlagiša seswantšho ka mantšu.
- Kgetha mantšu le dikgopolo ka tlhokomelo gore o fihlelele seo se nyakegago.
- Dikakanyo tša maleba le go bona, go kwa, go kgwatha, modumo le tatso di ka šomišwa go dira gore tlhalošo e kwešišege.
- Diriša dikapolelo ka tsela ya maleba.
- O swanetše go ba le boitemogelo bja hlogo yeo o ngwalago ka yona.

Taodišokakanywa**Tlhalošo**

Ka taodišokakanywa mongwadi o akanya kgopolo gomme a tšweletša maikutlo a gagwe go ya ka fao a gopolago ka gona. Mongwadi a ka lebelela morago gomme a hlaloša tše di diregilego.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ye:

- Maikutlo le khuduego di kgatha tema ye bohlokwa taodišong ye.
- Karolo ye kgolo ya taodišo e ka ba tlhalošo.
- Ditlhalošo di swanetše go kwagala di be di ikemišetše go tsošološa maikutlo a mongwadi.
- Dikgopolo tšeo di hlagišwago di swanetše go tšweletša bonnete bja mongwadi le boyena bja gagwe.

Taodišokahlaahlo**Tlhalošo**

Taodišo ye ga e na maikutlo a mongwadi. Yona e leka go tšweletša mahlakore a mabedi a poledišano ka go lekana. Mongwadi o hlokomela dintlha tša go fapana tša hlogo ye gomme a hlagiša dikgopolo tša go fapana ntle le go tšea lehlakore. Mongwadi a ka ba le thumo ye e itšeng mafelelong a taodišo, eupša dintlha tša go thekga goba go ganetša di swanetše go lekalekana le go kwagala.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa taodišong ye:

- Mongwadi o swanetše go kwešiša le go lebeledišiša mahlakore a mabedi a taodišo ntle le go tšea lehlakore.
- Taodišo e swanetše go kwagala le go ikema ka dintlha. Seo se ra gore e se huetšwe ke maikutlo a mongwadi.
- Dikahlaahlo e be tša moya wo o fodilego, tša go naganwa gabotse le go thekgwa ka tshwanelo.
- Segalo e be sa go hloka khuduego eupša e be seo se kgodišago sa go hloka lenyatšo.
- Mongwadi a ka fa maikutlo a gagwe mafelelong a taodišo eupša seo e se be thumo ya taodišo.

Taodišongangišano**Tlhalošo**

Ka taodišongangišano mongwadi o na le kgopolo ye e itšeng goba ntlhakemo gomme a fe dintlha tša go fahlela goba go thekga maemo a gagwe. Kgopolo ya mongwadi e swanetše go kwešišega taodišong ka moka. Ka taodišo ye mongwadi o leka go kgodiša goba go fekeetša mmadi gore a kwane le kgopolo ya gagwe.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišongangišano:

- Thoma ka go laetša kgopolo ya gago ka tsela ya maatlakgogedi mabapi le hlogo.
- Efa dintlha tša go fahlela kgopolo ya gago le go thekga seo.
- Mongwadi o tla tsepelela dintlha tša go ganetšana le kgopolo ye e filwego.
- Bjalo ka mongwadi wa taodišo ye, tšweletša dikgopolo tše maatla ka ge taodišo ye e ama kudu maikutlo a gago.
- Ditlabelo tša makgethe le tsebo ya go kgodiša di swanetše go šomišwa.
- Polelo e swanetše go ba ye maatla gore e hlahle maikutlo a mmadi. Hlokomela gore polelo e se be ye mpe.
- Thumo le yona e swanetše go ba ye maatla, ya go kwala le go kgodiša.

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE**2.1 Lengwalo la semmušo**

- Lengwalo le lebišwe go masepala.
- Maikemišetšo a lengwalo a swanetše go tšweletša polelo ya go leboga.
- Retšistara le segalo e be tša maleba.
- Lengwalo le laetše tše di latelago:
  - Sebopego le botelele bja maleba.
  - Atrese ya mongwadi/moromedi.
  - Atrese ya moamogedi.
  - Madume/matseno.
  - Mafetšo a maleba, bj.bj.

2.2 Metsotso ya kopano le lenaneothero

Lenaneothero le laetše dintlha tše di latelago:

- Pulo.
- Kamogelo.
- Maloko ao a tlilego.
- Maloko ao a kgopetšego tshwarelo.
- Palo ya metsotso ya kopano ya go feta.
- Ditšwametsotsong.
- Ditaba tša letšatši.
- Ditsebišo.
- Tswalelo.

Ka metsotso ya kopano dintlha tša lenaneothero di fiwa ka botlalo.

Mohlala:

- Kopano e butšwe ke mang le gona bjang.
- Mantšu a kamogelo.
- Maina a maloko ao a tlilego le a bao ba kgopetšego tshwarelo.
- Diphošollo, koketšo le kamogelo ya metsotso ya kopano ya go feta.
- Ditaba tša letšatši di laetšwe ka moo di boletšwego.
- Ditsebišo di tšweletšwe ka moo di filwego.
- Kopano e tswaletšwe ke mang le gona bjang.

2.3 Bophelo bja mohu

O laetše tše di latelago:

- E be bjo bokopana.
- Mohu o belegwe neng, kae, le gore o hlokofetše neng.
- Dithuto, diphihlelelo tša mohu le mešomo yeo a bego a e dira setšhabeng di tšwelele ka botlalo.
- Maemo a lenyalo le bana ba gagwe.
- Bao a ba tlogetšego.
- E be le seretwana goba moeno wa mohu mafelelong.

2.4 Poledišano

E laetše tše di latelago:

- E be gare ga batho ba babedi, Mosima le Molatelo.
- Maina a diboledi a tšweletšwe letsogong la ngele la letlakala.
- Seboledi se sengwe le se sengwe se thome polelo mothalading o mofsa.
- Diboledi di šomiše retšistara ya maleba.
- Diboledi di swarelele hlogong ya poledišano

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA**3.1 Papatšo**

- Hlogo ya papatšo.
- Go bapatšwa eng.
- Fonte ya go fapana go gatelela dintlha tša papatšo.
  - Gore dieta tšeo di hwetšagala kae.
  - Gore di rekišwa bokae.
  - Mogala wa mmapatši.
- Mmapatši o diriša polelo ya go goga šedi ya bareki.
- Morero wa papatšo.

3.2 Ditšhupetšo

E laetše dintlha tše di latelago:

- Go ka dirišwa dikhutlonne (mohl. Bodikela, leboa, bj.bj).
- Mebila, meago le tše dingwe.
- Go lebelelwe bokgoni bja go laetša ditšhupetšo.
- Retšistara ya maleba.

Mohlala wa karabo:

Sepela ka mmila wa R101 go ya Sabie. Tseleng o tla feta Long Tom pass. Ge o fihla Sabie tšea mmila wa R137. Ge o fihla magahlanong a ditsela o tšea mmila wa R40 go ya Hazyview. Dirobotong o phamogela letsogong la ngele ka mmila wa Shabangu, bj.bj.

3.3 Pukutšatši

E tšweletše tše di latelago:

- Letšatšikgwedi.
- Ngwaga.
- Dinako-go ya ka ditiragalo.
- Ditiragalo tša letšatši ka letšatši.
- Ngwala ka motho wa pele.
- Polelo e be ya segwera.

Mohlala:

- Mošupologo

Ka 08:00 re ile thapelong ya mesong. Hlogo ya sekolo o re tsebišitše baeng ba rena le gore ba tlo dira eng.

Ka 09:30 go ilwe holong ya sekolo gomme baithuti ba Tšwelopele ba itsebiša go rena le gore ba dira dithuto tša mohuta mang yunibesithing ya bona.

Ka 11:00 go fihla ka 14:30 re ile ra arogana ka dihlopha tše tharo go ya ka mafapha a rena a sekolo, la saense, tša kgwebo le tša leago. Moithuti yo mongwe wa Yunibesithi ya Tšwelopele o ile a fetša letšatši ka thapelo.

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 20
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100